

Απαντήσεις Θεμάτων

- A1.** Ο “Κρητικός” αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα ποιητικής σύνθεσης της Επτανησιακής Σχολής, εφόσον τα κύρια θέματα που την απασχολούν είναι η θρησκεία, η πατρίδα, η φύση και η γυναίκα (στην ιδανική τους μορφή), που συνιστούν τους βασικούς άξονες οργάνωσης του παρόντος ποιήματος.
- Αναλυτικότερα, η θερμή σχέση του Διονύσιου Σολωμού με τη **θρησκεία** δηλώνεται με την πίστη του στην ύπαρξη Παραδείσου (2[19], στ.12), στη Δευτέρα Παρουσία (2[19], στ.5) και στην Έσχατη Κρίση που θα λάβει χώρα στην κοιλάδα Ιωσιφάτ. Πιστεύει απόλυτα, λοιπόν, στην αθανασία των ψυχών, στη μετά το θάνατο ζωή (2[19], στ.13), στην ανάσταση και στην επανενσάρκωση των ψυχών πριν την τελική τους κρίση (2[19], στ.14). Τέλος, όταν ξεπροβάλλει η οπτασία της Φεγγαροντυμένης, ο ήρωας αναγνωρίζει τη “θεϊκή θωριά της” (3[20], στ.13).
 - Η **πατρίδα** συνιστά ύψιστη αξία για τον ήρωα Κρητικό, άρα και για τον ποιητή, οπότε διόλου τυχαία όταν δίνει τους τρεις όρκους – προς το υποθετικό του ακροατήριο προκειμένου να ενισχύσει την αξιοπιστία των θαυμαστών εμπειριών που πρόκειται να αναδιηγηθεί – αναφέρεται αρχικά στα τραύματά του από τη συμμετοχή του στην αποτυχημένη Κρητική Επανάσταση 1823-1824 (1η έκκληση εμπίστευσης, (2[19], στ.2)). Αμέσως μετά – κατά κλιμακωτό σχήμα – ορκίζεται στη μνήμη των νεκρών συμμαχητών του που θυσιάστηκαν για την απελευθέρωση της γενέθλιας γης (2η έκκληση εμπίστευσης, (2[19], στ.3)).
 - Η **φύση** επιδρά άμεσα στον ήρωα, στις ενέργειες, στην ψυχική του κατάσταση και τον παρωθεί σε μεταφυσικές σκέψεις. Στην ενότητα 1[18] τα μαινόμενα φυσικά στοιχεία αποδίδουν στο φυσικό σκηνογραφικό περιβάλλον διαστάσεις εξώκοσμες. Παρατίθεται με κλιμάκωση (από τα πιο κοντινά ως τα πιο απομακρυσμένα από το οπτικό πεδίο του ήρωα - ναυαγού) το ακρογιάλι (στ. 1), το αστροπελέκι (στ. 2), τα πέλαγα, η αστραπή, ο ουρανός (στ. 5), οι ακρογιαλιές και τα βουνά (στ. 6). Όμως, κατά τη Σολωμική αντίληψη, η φύση – ακόμη και στην πιο άγριά της μορφή – δεν είναι “ξένη” προς τον άνθρωπο. □□□□

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□□□ “διάλογο” με το αστροπελέκι

(ανιμισμός – προσωποποίηση) γιατί από στοιχείο που απειλεί τη ζωή των ναυαγών είναι ταυτόχρονα (αρχή αντιθέσεων) και αυτό που θα τους βοηθήσει να κατευθυνθούν προς την ακτή της σωτηρίας τους.

Ωστόσο στην ενότητα 3[20] το φυσικό σκηνικό μεταβάλλεται άρδην (στ. 3 κ. εξής) και τώρα η φύση παρουσιάζεται με την άλλη της διάσταση, απολύτως γαληνευμένη, πάντοτε παντοδύναμη αλλά σ’ αυτή της τη διάσταση ως αισθητοποίηση του “κάλλους και του αγαθού”, γεγονός που επιδρά καταλυτικά στην ψυχική διάθεση του ήρωα, που παρακολουθεί χωρίς να δύναται να ερμηνεύσει τη στιγμιαία και παντελώς ανεξήγητη – λογικά – μεταστροφή της, που τη μεταμορφώνει σε εικόνα επίγειου παράδεισου: περιβόλι, άστρα (στ. 4), ουρανός, θάλασσα (στ. 7), άνθος, μέλισσα (στ. 8), φεγγάρι ολοστρόγγυλο (στ. 10). Τέλος, στην περίπτωση αυτή η φύση προβάλλεται ως φορέας υπερφυσικών – δηλαδή θεϊκών – δυνάμεων, όπως η οπτασία της Φεγγαροντυμένης που αναδύεται (στ. 12) μέσα σ’ αυτό το περιβάλλον της άφατης ομορφιάς.

- Η **γυναίκα** – είτε ως η “κορασιά” του Κρητικού, είτε ως Φεγγαροντυμένη – αποτελεί το κύριο θέμα του ποιήματος. Η γυναικεία παρουσία – είτε ανθρώπινη είτε θεϊκή – σκιαγραφείται στην εξιδανικευμένη της διάσταση (Ρομαντισμός). Η αρραβωνιαστικιά του ήρωα, ως ψυχή στον Παράδεισο πλέον, στη στροφή 2[19], περιγράφεται όμορφη (στ. 7), να κρατά λουλούδια, ως απόδειξη της αγνότητας της (στ. 11), ευδιάθετη που “τραγουδά” την επικείμενη Ανάσταση της ψυχής της (στ. 12,13)· τα εξωτερικά της αυτά γνωρίσματα, φυσικά, αποτελούν και ενδείξεις του ήθους – χαρακτήρα της. Ο ήρωας αγωνίστηκε στη θάλασσα για τη σωτηρία της και δεν τα κατάφερε, η απώλεια της στιγμάτισε ανεξίτηλα την ψυχή του (στ.3, ο πιο “βαρύς” όρκος κατά το τριαδικό – κλιμακωτό σχήμα). Η αγάπη του όμως γι’ αυτήν είναι αιώνια και αφού δεν κατάφερε να ενωθεί μαζί της στην επίγεια ζωή, θα ψάξει – μετά το φυσικό του θάνατο – να συναντήσει την ψυχή της στον παράδεισο (στ. 5 – 8) για να “κριθούν” μαζί (στ. 10). Την ελπίδα του αναπτρώνει η πληροφορία από τις εγερθείσες ψυχές που ρωτά, πως και η ψυχή της κόρης ψάχνει εναγωνίως να βρει μια ψυχή, προφανώς του αγαπημένου της (στ.18). Έτσι εξιδανικεύεται ο (πλατωνικού) τύπου έρωτας για τη γυναίκα, αφού η ψυχή δεν ξεχνά ποτέ τον αληθινό έρωτα.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Αντιστοίχως, στην 3[20], η μορφή της Φεγγαροντυμένης αποτελεί τον ιδανικό συνδυασμό προτύπου της απόλυτης αρετής (χριστιανισμός) και της απόλυτης ομορφιάς (αρχαίος

ελληνικός κόσμος), που πριν ακόμη την εμφάνιση της η φύση ηρεμεί (στ. 3) και έχει υπερφυσικές δυνάμεις (δροσάτο φώς στ.13, σχήμα οξύμωρο) και χαρακτηριστικά που σπάνια συνδυάζονται (ολόμαυρα μάτια – χρυσά μαλλιά, στ. 14).

Εν κατακλείδι, αξίζει να σημειωθεί ότι τόσο ο εξώκοσμος παράδεισος (2[19]), όσο και ο επίγειος (3,[20]) περιγράφονται με θεματικό κέντρο μια γυναικεία μορφή, της κορασιάς και της Φεγγαροντυμένης αντιστοίχως.

B1.

α) Αναγνωριστικό σημείο των έργων του Διονύσιου Σολωμού είναι η σύνθεση φυσικού – μεταφυσικού στοιχείου που αποκωδικοποιείται ως σύζευξη αντιθέτων ορατού – αοράτου, πραγματικού – φανταστικού, δηλαδή ως του καθολικού στοιχείου που συνέχει το σύμπαντα κόσμο. Παραδείγματα εικόνων που προβάλλεται η σύνθεση αυτή ανιχνεύονται στους παρενθετικούς στίχους 5-18 της 2[19], όπου ο ήρωας φαντασιώνεται μετά τη μετάβασή του στον Παράδεισο, να συνομιλεί με τις εγερθείσες ψυχές των νεκρών. Όμως, για να γίνει πιο σαφής – ίσως και πιστευτός – στην περιγραφή του ο Διονύσιος Σολωμός αποδίδει το χώρο των νεκρών με λέξεις έννοιες του φυσικού χώρου, ώστε το περιβάλλον του Παραδείσου να φαίνεται γήινο και προσωποποιημένο (π.χ. ψηλά, πρωί, λουλούδια, θύρα, κορμί, σαλεύει, κοιτάζει εδώ κι εκεί). Το παραδείσιο, λοιπόν, τοπίο εγκοσμιώνεται καθώς αντίθετες καταστάσεις μοιάζουν να σμίγουν.

Ειδικότερα, στους στ. 11-14 η εμφάνιση της κορασιάς συντίθεται από την αναφορά στοιχείων τόσο της υλικής (σωματικής) όσο και της άυλης πνευματικής (ασώματης) εικόνας της. Οι τοπικοί προσδιορισμοί (“ψηλά” στ. 11, “θύρα” στ. 12), ο χρονικός προσδιορισμός (“το πρωί” στ. 11) όπως και οι έννοιες που παραπέμπουν αυτομάτως στον υπαρκτό κόσμο (“λουλούδια” στ. 11, “τραγούδια” στ. 12, “φωνή” στ. 13) συνυφάνονται με τη μεταφυσική διάσταση (“της τρέμαν” στ. 11, “Παράδεισος” στ. 12 “Ανάσταση” στ. 13). Μέσα σ’ αυτό το πλαίσιο προετοιμάζεται – χωρίς να ολοκληρωθεί – το μεταθανάτιο ερωτικό σμίξιμο ήρωα – κόρης.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Ακόμη, στους στίχους 10-14 της 3[20] παρατίθεται μια άλλη εικόνα όπου το φανταστικό / εξωπραγματικό “ξετυλίγεται” μέσα από το φυσικό / ρεαλιστικό. Η εικόνα αυτή με το χαρακτηριστικό ρήμα “ξετυλίζει” (στ. 11) αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον και γιατί επιβεβαιώνει την ιδέα του Διονύσιου Σολωμού πως ο ποιητής είναι αυτός που αποκαλύπτει αλήθειες καθώς το “κρυφό μυστήριο” (στ. 5) μέλλεται να εμφανιστεί στον κόσμο των θνητών. Έτσι, με μέσο το φως της πανσελήνου (στ. 10) θα προβληθεί το όραμα της μορφής της Φεγγαροντυμένης (στ. 12), της οποίας η θεία υπόσταση αποδεικνύεται με το οξύμωρο – συναισθησίας σχήμα “δρυσάτο φως” (στ. 13) και του παράδοξου για τα ανθρώπινα δεδομένα συνδυασμού “μαύρα μάτια” και “χρυσά μαλλιά” (στ. 14) ώστε να αποδειχθεί πως και με την εικονοπλασία του ο Διονύσιος Σολωμός αποδίδει τη σύνθεση φυσικής και μεταφυσικής πραγματικότητας.

β) Στο στ. 4 ο ήρωας έδωσε έναν όρκο που αφορούσε την ψυχή της αγαπημένης του (δες σχετικά και απάντηση **A1** για τη “γυναίκα”). Μετά την αναφορά του στη νεκρή κορασιά αναγάγεται η λυρική του αφήγηση σε επίπεδο μεταφυσικό, στον παραδεισίο χώρο όπου βρίσκεται η ψυχή της. Στον απροσδιόριστο αυτό χώρο, (ου - τόπος) ο χρόνος είναι απροσδιόριστος (χρόνος - άχρονος) μας μεταφέρουν οι στίχοι 5-18 που είναι σε παρένθεση ακριβώς γιατί πρέπει να διακριθούν από το φυσικό κόσμο όπου εκτυλίχθηκαν τα δραματικά συμβαίνοντα της 1[18]. Για κάθε πιστό χριστιανό ο παράδεισος είναι το απώτατο σημείο του μέλλοντος χρόνου και οι ψυχές που κινούνται εκεί θα αναστηθούν μετά τη Δευτέρα Παρουσία για να ακολουθήσει για δεύτερη και τελική φορά η (Έσχατη) Κρίση τους απ’ το Θεό. Η φανταστική, λοιπόν, μεταφορά στον Παράδεισο είναι ο μόνος τρόπος που ο ήρωας έχει για να ελπίζει σε μελλοντική συνάντηση με την αποθανούσα “κορασιά” του· το ζευγάρι των αγαπημένων πιστών χριστιανών πιστεύει ότι η μοναδική περίπτωση επανασύνδεσής τους είναι σε χρόνο εσχατολογικό και σε χώρο εξωπραγματικό, δηλαδή κατά την Τελική Κρίση. Η ανυπέρβλητη αγάπη του τον οδηγεί να φαντάζεται τον εαυτό του νεκρό, τη μετάβαση της ψυχής του στον Παράδεισο, την αναζήτηση της ψυχής της κόρης για να ξανασμίξουν, να κριθούν μαζί και να συμβιώσουν ως ψυχές στη αιωνιότητα. Οι μεταφυσικές αυτές σκέψεις του ήρωα αποτελούν και την εναργέστερη επιβεβαίωση του απόλυτου – πλατωνικού τύπου έρωτα (κατά τα πρότυπα του Ρομαντισμού) που

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

βίωνε ο Κρητικός, αναμένοντας στην άλλη διάσταση του χώρου – χρόνου την επανασύνδεσή του με τη μοναδική αγάπη της ζωής του, έστω και πέρα απ' τη συμβατικώς νοούμενη ζωή.

B2. Μετά την ολοκλήρωση της πρόδρομης αφήγησης των παρενθετικών στίχων της 2 [19] και την επιστροφή στο παρόν της αφήγησης, παρατηρείται πως από τον τρίτο στίχο της 3 [20] οι καιρικές συνθήκες μεταστρέφονται αναιτιολόγητα και κατ' επέκταση αλλάζει και η ψυχολογική διάθεση του ήρωα. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα παύουν και μια θαυμαστή – σχεδόν απόκοσμη – ηρεμία επικρατεί, οπότε αναπτύσσεται το μοτίβο της «σιγής του κόσμου», πριν από τη Θεία επιφάνεια, δηλαδή η απόλυτη γαλήνη που έξαφνα κυριαρχεί για να δημιουργηθεί το κατάλληλο «κλίμα» πριν αναδυθεί μια οπτασία, ένα μυστηριακό πλάσμα, του οποίου η παρουσία επιβάλλεται στη φύση αναγκάζοντάς την να «μεταμορφωθεί». Για να περιγραφεί η κατάσταση αυτή, πλούτος εκφραστικών μέσων αξιοποιείται από τον ποιητή: μεταφορές (πχ. ακόμη εβάστουνε η βροντή, στ.1), παρομοιώσεις (π.χ. σαν το χοχλό που βράζει, στ.2), προσωποποίηση (π.χ. κάθε ομορφιά να στολιστεί και το θυμό ν' αφήσει, στ.6), σχήμα συναισθησίας και οξύμωρο (δροσάτο φως, στ.13), επανάληψη (ησύχασε-ησυχία, στ.3), πρωθύστερο (μ'έσφιξε κι εχάρη, στ.9), αντίθεση (στα μάτια της τα ολόμαυρα και στα χρυσά μαλλιά της, στ. 14), όπως και πλήθος εικόνων.

Μεταξύ των μέσων αυτών ξεχωρίζουν η επανάληψη της έννοιας «ησυχία», στο στ.3 («Ησύχασε και έγινε όλο ησυχία και πάστρα»). Η διπλή αναφορά της έννοιας αποσκοπεί στο να αποδοθεί εμφατικά η ολοκληρωτική αλλαγή καθώς η μέχρι πρότινος τρικυμιώδης θάλασσα ηρεμεί, επικρατεί άπνοια και αποκαλύπτεται μπρος στα έκπληκτα μάτια του ήρωα η σαγηνευτική ομορφιά της γαληνεμένης φύσης. Περαιτέρω, το μοτίβο της σιγής αποδίδεται και με την (αρνητική) παρομοίωση και συνάμα οπτική – αμυδρώς ηχητική – εικόνα στους στ.7-8. Η γαλήνη διασπείρεται σ' όλο το φυσικό κόσμο, η νηνεμία απλώνεται και στη στεριά σε βαθμό (καθ' υπερβολήν) που η μηδενική πνοή του ανέμου παραλληλίζεται με την ανεπαίσθητη κίνηση ενός άνθους που το προσεγγίζει μια μέλισσα, δεν ακούγεται απολύτως τίποτα, ούτε ο βόμβος που κάνει η μέλισσα πετώντας πάνω από το λουλούδι. Εντέλει, με το μοτίβο της σιγής του κόσμου αποτυπώνεται η φυσιολατρία του Σολωμού, εξιδανικεύεται το

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

φυσικό κάλλος και προοικονομείται η εμφάνιση της Φεγγαροντυμένης, της πρώτης θαυμαστής εμπειρίας που θα βιώσει ο ήρωας.

Γ1.

α) Στην πρώτη στροφή (1, [18]) η αναδρομική αφήγηση του ήρωα παρουσιάζει τον πρωταγωνιστή και την αγαπημένη του, ως μόνους επιζώντες ενός ναυαγίου, νύχτα στη μέση του πελάγους δίνοντας μια απέλπιδα μάχη με τα κύματα προκειμένου να προσεγγίσουν στην κοντινότερη ακτή (στ. 1). Μέσα στο πυκνό σκοτάδι και τη θαλασσοταραχή ο ήρωας κάνει επίκληση σε αστροπελέκι προσφωνώντας το με ένα ευφημιστικό επίθετο ως “καλό”, αποσκοπώντας στον εξευμενισμό του φυσικού στοιχείου (στ. 2). Η επίκλησή του δηλώνει ότι ο ναυαγός το προσωποποιεί, του δίνει, δηλαδή, ανθρώπινη υπόσταση, επιθυμώντας για μια ακόμη φορά (“ξαναφέξε πάλι”, πλεονασμός) την πρόσκαιρη έστω λάμψη του για να καθορίσει την πορεία σωτηρίας προς το ακρογιάλι. Η έκκλησή του εισακούστηκε και τρεις κεραυνοί πέφτουν για να φωτίσουν την περιοχή και μάλιστα πολύ κοντά στο σημείο που βρίσκεται η κόρη, στοιχείο που αποτελεί προσήμανση του θανάτου της (στ. 3,4). Αξίζει να παρατηρηθεί ότι η επικοινωνία - “διάλογος” του Κρητικού με τα φυσικά στοιχεία, όπως και το τριαδικό σχήμα συνιστούν βασικά γνωρίσματα της δημοτικής ποίησης και η επίδραση του Σολωμού από λαϊκές δοξασίες που θεωρούν τον αριθμό “τρία” ως μαγικό - ιερό. Ακόμη, σύμφωνα με το μοτίβο της αντίθεσης (Ρομαντισμός) τα αστροπελέκια όσο επικίνδυνα είναι για τους δυο ναυαγούς άλλο τόσο επικουρικά λειτουργούν για να κατευθύνεται προς τη στεριά το ζεύγος. Τέλος, η ακουστική εικόνα (“βρόντημα μεγάλο”, στ. 4) έχει υποβλητική λειτουργία, δημιουργώντας αίσθημα δέους με την προβολή των στοιχείων φωτός και ήχου, επιτείνεται η αίσθηση του απόκοσμου τοπίου και η σφοδρότητα της κακοκαιρίας, στοιχεία δηλωτικά της μηδαμινότητας του θνητού έναντι της ακατανίκητης φύσης.

β) Οι ψυχές των άρτι αναστημένων νεκρών αποκρίνονται στις παρακλητικές ερωτήσεις του ήρωα απαντώντας πως το ίδιο εκείνο πρωί είδαν την ψυχή της κορασιάς στην πύλη του Παραδείσου. Στην αντίληψη, λοιπόν, του ήρωα θεωρείται αδιαπραγμάτευτο πως η ηθική της κόρης της έχει εξασφαλίσει θέση στην αιωνιότητα του Παραδείσου. Με τη χαρούμενη παρθενική της όψη “τραγουδούσε” για την Ανάσταση ανυπομονώντας για την επανένωση της ψυχής με το σώμα της. Πιο αναλυτικά, οι ψυχές αναφέρουν στον Κρητικό πως η αγνή

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

κορασιά κρατούσε άνθη (στ. 11, “της τρέμαν τα λουλούδια”, μοτίβο της παρθενιάς, επαναλαμβανόμενο στην ποίηση του Σολωμού) ψέλνοντας αναστάσιμους ύμνους (στ. 12), εκφράζοντας την ανείπωτη ευδαιμονία και την ανυπομονησία της για την «εν σαρκί ανάσταση νεκρών», την οποία πιστεύει η Ορθόδοξη εκκλησία (στ. 14). Εξωτερική ομορφιά, αγνότητα ψυχής και αδημονία είναι τα γνωρίσματα που αποδίδουν τον ιδανικό αυτό τύπο γυναίκας. Ας σημειωθεί ότι ο Δ.Σ. περιγράφει την κορασιά όχι όσο ζούσε (υλική υπόσταση) αλλά ως άυλη παρουσία (παραδείσια οντότητα). Τέλος, τα περιγραφικά της χαρακτηριστικά υπογραμμίζουν το πώς ενώνονται ο επίγειος έρωτας με τη μεταφυσική αρετή. Η εμπειρία της μεταθανάτιας ζωής αποδίδεται με τη φυσικότητα και την απλότητα της επικοινωνίας των ψυχών.

Δ1. Με τη σύγκριση των δύο αποσπασμάτων προκύπτουν αρκετές θεματικές **ομοιότητες**, ευνόητο δεδομένο εφόσον οι ποιητές που ανήκουν στην Επτανησιακή Σχολή.

Ενδεικτικά εντοπίζονται :

- Το κοινό ιστορικό πλαίσιο, ο “Κρητικός” είναι αγωνιστής της αποτυχημένης Κρητικής εξέγερσης 1823-’24, όπως και ο “Μάνθος” είναι ήρωας της Κρητικής Επανάστασης 1866-’69.
- Πέραν της κοινής καταγωγής των δύο ηρώων, κοινό μοτίβο είναι η αγάπη – μέχρι αυτοθυσίας – για τη σκλαβωμένη πατρίδα. Αυτή καταδεικνύεται στον Σολωμό στους στίχους 2-3 της 2[19] όπου ο ήρωας θεωρεί ως ιερά στοιχεία να ομνύει στα τραύματά του και στη μνήμη των συμπολεμιστών του, ενώ στο Μαρκορά ο ήρωάς του προσκαλώντας την ετοιμοθάνατη αγαπημένη του στον Παράδεισο της αναφέρει πως εκεί θα την περιμένει μαζί με τον Ηγούμενο της Μονής Αρκαδίου και μ’ άλλους νεκρούς Κρητικούς (Πάμε! ... κεφαλή της).
- Η προβολή του έρωτα στην εξειδικευμένη του διάσταση σε συνάρτηση με την απώλεια του ερωτικού συντρόφου. Στη 2[19] ο Κρητικός αναμένει διακαώς το θάνατό του για να ξανασμίξει στην αιωνιότητα με την ψυχή της νεκρής του κορασιάς (“Μην είδετε την ομορφιά που την Κοιλιάδα αγιάζει;” στ. 7), όπως επίσης και η αγαπημένη του ψάχνει αγωνιωδώς τον Κρητικό (“ογλήγορα σαλεύει / όμως κοιτάζει εδώ κι εκεί κάποιονε γυρεύει” , στ. 17-18). Αναλόγως, ο Μάνθος παθιασμένα αναζητεί τη δική του αγαπημένη (“ρωτούσα κάθε αστέρι”), νοσταλγεί τις στιγμές χαράς που μοιράστηκαν

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

στον επίγειο κόσμο (“Τα πρώτα της αγάπης μας ευτυχισμένα χρόνια...χελιδόνια”), ενώ τώρα μόνος του πικραίνεται για την απουσία της (“Θλιμμένος...Στη μοναξιά τη Θεία”).

- Όλο το απόσπασμα του Μαρκορά και οι παρενθετικοί στίχοι 5-18 της 2[19] του Σολωμού παραπέμπουν στον παραδεισίο κόσμο με κυρίαρχο το υπερβατικό στοιχείο. Η επανένωση των ψυχών των ερωτευμένων θα επέλθει μετά τη Δευτέρα Παρουσία κατά τη διαδικασία της τελικής κρίσης.
- Κοινό θεματικό στοιχείο είναι και η απόδοση του φυσικού κάλλους: έτσι στην 3[20] του Σολωμού ο εγκόσμιος Παράδεισος περιγράφεται στους στίχους 4-10, αντιστοίχως ο Μαρκοράς καταγράφει τα “μύρια κάλλη” της φύσης. Τέλος, η προσωποποίηση των φυσικών στοιχείων – μοτίβο του δημοτικού τραγουδιού – εντοπίζεται στα δύο αποσπάσματα : στην 1[18] του Σολωμού ζητά τη βοήθεια των φυσικών φαινομένων για να διασωθούν αυτός και η αγαπημένη του, ενώ και ο Μάνθος απευθύνεται στο “αστέρι” .

Ενδεικτικές **διαφοροποιήσεις** των δύο αποσπασμάτων

- Στον “Κρητικό” ο ήρωας είναι εν ζωή και αδημονεί να ενωθεί με την ψυχή της αγαπημένης του ,ενώ στον “Όρκο” ο νεκρός πρωταγωνιστής “προσκαλεί” την ετοιμοθάνατη αγαπημένη του στον Παράδεισο.
- Στον “Κρητικό” η κόρη είναι ανώνυμη, αν και στη 2[19] έχει πρωταγωνιστικό ρόλο. Στον “Όρκο” κατονομάζεται ως “Ευδοκία”.
- Στον “Κρητικό” ο ήρωας διαλέγεται με τις ψυχές των εγερθέντων νεκρών, ενώ το απόσπασμα του “Όρκου” συνιστά μονόλογο. Άρα, στο Σολωμό μεσολαβούν “τρίτοι” για την επανασύνδεση του ζευγαριού, ενώ ο “Μάνθος” απευθύνεται άμεσα στην “Ευδοκία” , προσφωνώντας την.
- Στον “Κρητικό” η φύση εμφανίζεται και στις δυο της όψεις (απειλητική και γαλήνια), ενώ στον “Όρκο” το φυσικό περιβάλλον σκιαγραφείται αποκλειστικά ως ειδυλλιακό.
- Στο Σολωμό ο ήρωας εκουσίως μεταβαίνει – έστω και φαντασιωνόμενος το θάνατό του – στον Παράδεισο ενώ στο Μαρκορά ο ήρωας απευθύνει “πρόσκληση” στην αγαπημένη – ούτως ή άλλως ετοιμοθάνατη – να τον ακολουθήσει στην άλλη διάσταση του κόσμου.

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

- Τέλος, εν δυνάμει διαφορά μπορεί να θεωρηθεί ότι ο “Μάνθος” αναπολεί στιγμές ευδαιμονίας κατά την επίγεια ζωή με την αγαπημένη του, ενώ τον “Κρητικό” δεν εντοπίζεται ανάλογο στοιχείο.

Επιμέλεια: Αντώνης Σαρρής

Μεθοδικό Φροντιστήριο

www.methodiko.net

Βουλιαγμένης & Κύπρου 2, Αργυρούπολη, Τηλ: 210 99 40 999